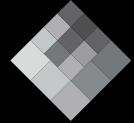

HOD PO PROŠLOSTI

Oliver Livančić

I sušivanjem Ramskog jezera omogućen je hod po prošlosti koja je od 1968. godine ostala konzervirana ovim akumulacijskim jezerom. Još uvijek je živo sjećanje nekadašnjih stanovnika potopljenih i okolnih sela na područja plodne ramske kotline. Cilj su nam dva lokaliteta - Luke i Kopčići uz što autentičniji obilazak ovih potopljenih sela. Stoga nas vodi Ilija Jozić (1944), stanovnik (nekadašnjeg) malog sela Luke. Usmjerava nas, kako kaže, kaldrmom (grč. kalós drómos: lijep put; tur. kaldırım: pločnik) koja vodi od Prozora prema begovskom selu Kopčići. Budući da nivo vode oscilira pa s brežuljaka za sobom povlači zemlju, vidi se tek pokoji kamen kao svjedok prometnog puta, dok je lijepi put ostao tek u zaravnjenim dijelovima, gdje ga voda nije u stanju unuštiti. Potrebno je prijeći potok Brodac što i činimo na mjestu urušene kamene ćuprije čije kamenje koristimo samo kao oslonac pri skoku umjesto blatnjave ilovače. Prešavši potok, pogled puca na naše prvo odredište, na Luke. Luke se izdižu iznad plodnih njiva okruženih gajevima. Prije obilaska sela kratko se radi fotografiranje i molitve zaustavljamo na katoličkom groblju, na brežuljku iznad Ilijine djedovine. Upaljenu svijeću stavio je na jedini križ koji je ostao uzgor dok su ostali polegnuti jer im je voda isprala zemlju u koju su bili ukopani. Ilijina parcela od 60 duluma u jednom komadu nalazi se ispod groblja. Mnoštvo je panjeva posječenih vočki čije se korijenje, zanimljivo, više ne nalazi u zemlji nego iznad nje. Ilija u svakom panju prepoznaje o kojoj se vočki radi. S posebnom sjetom stajao je na temeljima svoje rodne kuće pripovijedajući nam o djetinjstvu. Do škole u Kopčićima trebalo mu je desetak minuta.

Zbog zapadanja u blato nama je istim putem okruženim panjevima i račvanjima u različitim smijerovima trebalo dvostruko više vremena. Pri ulasku u begovsko selo Kopčiće primjetna je razlika u veličini kuća u odnosu na male i raštrkane kuće na Lukama uz koje se nalaze štale. Ove su naime zbijenije i znatno veće, a to se vidi po veličini hrpa kamenja koje su ostale nakon rušenja neposredno pred potop. Najveća gomila kamenja je škola u koju su bez razlike pod jednim krovom od njezine izgradnje 1934. godine pohađala i muslimanska i katolička djeca zajedno, što je različito od brojnih današnjih škola poput one u Prozoru koja je nažalost „dvije škole pod jednim krovom“. Dobro su sačuvani zidovi nekih kuća za koje nam Ilija svjedoči da su imale vrlo ugledne vlasnike - begove - kao i primjerice šumara ili poštara do čije kuće i danas vodi kaldrma. U ovom se selu nalaze pločnici za pješake i pločnici za kola jedan uz drugi. Nekada su ovdje bila tri dućana, tri kavane, sedam mlinova na koje se dolazili čak i Duvnjaci. Jedina džamija s minaretom u ovom dijelu Rame bila je upravo u Kopčićima. I nakon potopa stajao je minaret koji se zadnjih godina srušio, a izrađen je od lijepog klesanog kamena. Uz džamiju je mezarje s pogledom na tok rijeke Rame, a na nišanima se još uvijek mogu iščitavati natpisi. Pri povratku susreli smo par zainteresiranih fotografa i šetača kroz prošlost te jednog istraživača stećaka kojemu je naš vodič Ilija pomogao locirati i opisati stećak pod nazivom Kamenbaba, a koji je sada pod svojom težinom zapao u blato što ga je uzorkovalo jezero. Vraćajući se, polako smo izranjali iz bogate, teške, ali i živopisne prošlosti koju će Ramsko jezero uskoro ponovno preplaviti svojom vodom.

Impressum

┆ UREDNIK **Haris Čalkić** (haris.calkic@fotografija.ba) ┆ IZVRŠNI UREDNIK **Dejan Đurić** ┆ MARKETING marketing@fotografija.ba ┆ IZDAVAČ **Fotografija.ba** ┆ MAIL info@fotografija.ba ┆ TEL +387 61 196 557 ┆

┆ Fotografija.ba je sekcija Udruženja "Urban" ┆ UDRUŽENJE URBAN ┆ Koševo 9, 71000 Sarajevo ┆ Bosna i Hercegovina ┆ www.udruzenjeurban.ba ┆ ID broj: 4201230280002 ┆

© SVA PRAVA PRIDRŽANA!

Nijedan dio ove publikacije ne smije biti objavljen ili reprodukovan u bilo kojoj formi ili sredstvima, elektronskim ili mehaničkim uključujući fotokopiranje, snimanje, unošenje u bilo koje baze podataka ili sisteme za pretraživanje bez prethodne pismene saglasnosti izdavača.
www.fotografija.ba